

**Mreža za afirmaciju nevladinog sektora
MANS**

Duvanski kombinat

**studija slučaja
2012**

Ova publikacija je sačinjena uz podršku Evropske unije. Za sadržaj ove publikacije odgovorna je isključivo Mreža za Afirmaciju Nevladinog Sektora – MANS, a stavovi iznijeti u ovoj publikaciji se ne mogu smatrati stavovima Evropske unije.

STUDIJA SLUČAJA "DUVANSKI KOMBINAT"

Ova studija pokazuje kako je „Duvanski kombinat Podgorica“, jedna od najstarijih firmi u Crnoj Gori, ostao bez vrijednih nekretnina, a njegovi radnici i manjinski akcionari oštećeni i ostavljeni bez ičega. Način na koji je fabrika duvana prvo uvedena u stečaj, zatim prodaja njenih vrijednih nekretnina za bagatelnu sumu, te konačno osnivanje potpuno nove firme od strane Vlade Crne Gore, navodi na osnovanu sumnju da je riječ o organizovanom korupcionaškom djelovanju, kojim je pojedincima omogućena višemilionska zarada na štetu radnika i akcionara.

I DUVANSKI KOMBINAT U PREDSTEČAJNOM PERIODU

Podgorička fabrika duvana, čija tradicija datira s početka dvadesetog vijeka, podijeljena je 2005. godine na tri cjeline – „Duvanski kombinat“ AD (fabrika cigareta), „Proizvodnja i obrada duvana“ doo (otkup i obrada duvana) i „Duvankomerc“ doo (veleprodajna i maloprodajna mreža).

Pokretanju stečaja u fabrici 2010. godine prethodili su višemjesečni protesti nezadovoljnih radnika, koji su kulminirali štrajkom glađu početkom te godine. Prema medijskim navodima, u fabrici je u tom trenutku bilo uposleno 420 radnika. Štrajk je prekinut nakon što je Vlada obećala da će biti isplaćene zaostale plate i naknade, te da će otpremnine za socijalni program iznositi 12 hiljada eura po radniku.

Uoči stečaja, većinski vlasnik „Duvanskog kombinata“ sa 51 odsto vlasništva bili su državni fondovi – Investiciono-razvojni fond, Fond Penzijsko-invalidskog osiguranja i Zavod za zapošljavanje, dok su ostale akcije pripadale radnicima i fizičkim licima. Prema podacima iz finansijskog izvještaja sa sajta Komisije za hartije od vrijednosti, krajem 2009. godine, vrijednost akcionarskog kapitala „Duvanskog kombinata“ iznosila je 19,7 miliona eura, dok je firma ostvarila gubitak od 6,2 miliona.

II POKRETANJE STEČAJA

Predlog za pokretanje stečaja Privrednom sudu u Podgorici protiv „Duvanskog kombinata“ podnijela je Elektroprivreda Crne Gore 26. aprila 2010. godine. Predlog je upućen zbog duga za potrošenu struju od 99,5 hiljada eura i u njemu se navodi da je opšte poznata činjenica da Duvanski kombinat duže vrijeme posluje s gubicima, ne isplaćuje zarade zaposlenima, te postoji opravdana opasnost da energetska kompanija neće moći da naplati svoje potraživanje.

PREDLOG ZA POKRETANJE STEČAJNOG POSTUPKA

Dužnik „DUVANSKI KOMBINAT“ AD Podgorica po osnovu utrošene električne energije na dan 19.04.2010. godine duguje povjeriocu ukupan iznos duga od **99.554,28 €**.

Stečaj je pokrenut zbog duga za struju

Privredni sud u Podgorici je 25. maja 2010. godine donio rješenje o stečaju i imenovao Veselina Raičevića za stečajnog upravnika. Iz „Duvanskog kombinata“ nijesu osporili predlog za stečaj, već su saopštili da namjeravaju da sprovedu reorganizaciju u kompaniji, što je sud i prihvatio.

Privredni sud u Podgorici je 25. maja 2010. godine donio rješenje o stečaju i imenovao Veselina Raičevića za stečajnog upravnika. Iz „Duvanskog kombinata“ nijesu osporili predlog za stečaj, već su saopštili da namjeravaju da sprovedu reorganizaciju u kompaniji, što je sud i prihvatio.

Prihvatanjem predloga, sud je pokrenuo stečajni postupak.

Duvanski nije osporio stečajni postupak

III EKSPRESNA PRODAJA NEKRETNINA ZETAGRADNJI

Samo dvije sedmice nakon što je imenovan za stečajnog upravnika, Veselin Raičević je povukao prvi potez tako što je objavio oglas za prodaju nepokretnosti „Duvanskog kombinata“. Jedinu ponudu dostavila je građevinska firma „Zetogradnja“. Ona je ponudila cijenu od 13.216.000 eura koju bi isplatila prilikom primopredaje nepokretnosti, ali je usloвила da, u slučaju plaćanja avansa od 30 do 40 odsto, traži da joj se prizna godišnja kamata od osam odsto na isplaćeni avans.

Takođe je zahtijevala da troškovi rušenja objekata padnu na teret „Duvanskog kombinata“ ili da joj se prizna 700.000 eura za te namjene. Posebno je sporno što je „Zetogradnja“ usloвила da se Vlada i Glavni grad obavežu da će donijeti planski dokument za lokaciju u skladu sa zahtjevima te firme, a zahtijevala je i da bude oslobođena plaćanja komunalija za kvadraturu objekata koji su predviđeni za rušenje.

Uprkos tome što je ova ponuda bila krajnje nepovoljna i štetna, stečajni upravnik Raičević je 21. juna, dakle nepunih mjesec po imenovanju, potpisao ugovor o prodaji nepokretnosti duvanske kompanije

Tako je „Zetogradnja“ za 13.216.000 eura kupila građevinsko zemljište površine 42.565 kvadrata, na kojoj su se nalazili objekti ukupne površine 20.295 kvadrata. Za upravo ovu kvadraturu objekata ta firma je oslobođena obaveze za komunalnu naknadu za buduću izgradnju objekata na lokaciji.

<u>Kupoprodajna cijena, rok i način plaćanja</u>	
Osnovni iznos kupoprodajne cijene za kupovinu nepokretnosti i prava, opisanih u članu 6 ovog ugovora, iznosi	Član 7 13.216.000,00 € (slovima: trinaest miliona dvesta šesnaest hiljada eura)

Zetogradnja je kupila lokaciju za 13 miliona eura

Sam ugovor sadrži niz štetnih odredbi. Definisano je da „Zetogradnja“ prvu ratu od pet miliona eura treba da isplati u roku od sedam dana od zaključenja ugovora, drugu - u iznosu od 1,4 miliona - do 30. novembra 2010. godine, dok je treća rata trebalo da bude isplaćena na dan primopredaje nepokretnosti, što je najkasnije 22 mjeseca od zaključenja ugovora (april 2012. godine).

Kupcu su priznati troškovi za isplate rata prije primopredaje nepokretnosti, a zbog kredita koji je uzeo od poslovne banke i uz godišnju kamatu od osam odsto. Osim toga, priznati su mu i troškovi od 700 hiljada eura za rušenje i ukljanjanje objekata sa lokacije, pa je predviđeno da će za obje ove stavke na kraju biti umanjena treća rata kupoprodajne cijene.

Istovremeno, „Zetogradnji“ je garantovano da će joj biti naknađena eventualna šteta koju bi pretrpjela zbog potraživanja po osnovu akcionarskih ili radnih prava bivših zaposlenih, kao i zahtjeva po osnovu restitucije i deeksproprijacije bivših vlasnika zemljišta.

U ugovor je ušla i odredba da sa Vladom Crne Gore i Glavnim gradom potpiše sporazum o uslovima i načinu planske realizacije lokaliteta „Duvanski kombinat“.

Dakle, na ovaj način „Duvanski kombinat“ je ostao bez vrijednih nekretnina, čime su oštećeni i radnici i akcionari ove kompanije.

IV PLAN REORGANIZACIJE

Stečajni upravnik je Plan reorganizacije podnio Privrednom sudu u Podgorici u septembru 2010. godine, dakle tri mjeseca nakon što je prodao nekretnine „Zetogradnji“. U pogledu kvadrature zemljišta postoji nepoklapanje sa kvadraturom iz kupoprodajnog ugovora, jer se ovdje navodi površina od 43.246 kvadrata, za razliku od 42.565 kvadrata, koliko se pominje u ugovoru.

Za ozdravljenje kompanije stečajni upravnik je predvidio set mjera, uključujući izmještanje fabrike, izmirenje svih obaveza u periodu od pet godina, smanjenje broja zaposlenih, prodaju dijela imovine radi isplate potraživanja, otpis obaveza prema državi (porezi, prirezi i akcize), otpis doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje od države, itd.

U Planu reorganizacije stečajni upravnik je precizirao da su povjerioci prijavili preko 42 miliona raznih potraživanja, dok je on priznao 37,8 miliona. Od toga su prioritetna potraživanja za isplate zaostalih plata radnicima iznosila 2,4 miliona, a na potraživanja Poreskoj upravi, za koje je stečajni upravnik predvidio da ih država otpiše ili odloži, odnosilo se 30,6 miliona.

Prema proračunu upravnika, nakon primjene predviđenih mjera tokom petogodišnjeg perioda Plana reorganizacije, ukupne preostale obaveze iznosile bi 1,8 miliona eura, što je bio dobar osnov da firma, uz veću proizvodnju i optimalizaciju uposlenih, izađe iz stečaja.

1) Prijavljena potraživanja	42.117.270,40 EUR
II)	
2) Prihvaćena potraživanja	37.871.298,85 EUR
od toga:	
2.1.) Poreska uprava Podgorica (biće otpisano ili odloženo)	30.631.006,52 EUR

U Planu reorganizacije je takođe navedeno da je ukupna stečajna masa „Duvanskog kombinata“ 12 miliona eura (pored ostalog, osnovna sredstva i oprema, ili imovina firme u Srbiji), te da je „Zetogradnja“ isplatila pet miliona za kupovinu nekretnina fabrike duvana. Ostatak sredstava koji se očekivao od te građevinske firme bio je planiran za izgradnju nove fabrike.

Ovaj Plan reorganizacije povjerioci su usvojili u Privrednom sudu 02. novembra 2010. godine. Dakle, stečajni upravnik je time što je prvo prodao nekretnine firme, pa tek potom pristupio donošenju Plana reorganizacije postupao suprotno tada važećem Zakonu o insolventnosti privrednih društava, čime je direktno nanio štetu radnicima i akcionarima „Duvanskog kombinata“.

V POTPISIVANJE ANEKSA SA ZETAGRADNJOM

„Duvanski kombinat“ i „Zetogradnja“ potpisuju aneks na ugovor 11. maja 2011. godine. Ovim aneksom se konstatuje da je „Zetogradnja“ isplatila 6,4 miliona eura i dogovara se isplata dijela treće rate kupoprodajne cijene u iznosu od 560 hiljada eura.

Novi aneks dvije ugovorne strane potpisuju 15. maja 2012. godine i njime se rok za primopredaju nepokretnosti produžava do 31. decembra 2012. godine, a najkasnije do 1. marta 2013. godine. Definisano je da će „Zetogradnja“ prijevremeno isplatiti dio treće rate u iznosu od 280 hiljada eura za izradu projektne dokumentacije za izradu „Novog duvanskog kombinata“ (naredni segment u studiji slučaja).

Takođe je predviđeno da će „Duvanski kombinat“ biti dužan da za svaki mjesec kašnjenja do konačne primopredaje nepokretnosti naknadi po 98 hiljada eura kazne, što će biti oduzeto od treće rate kupoprodajne cijene.

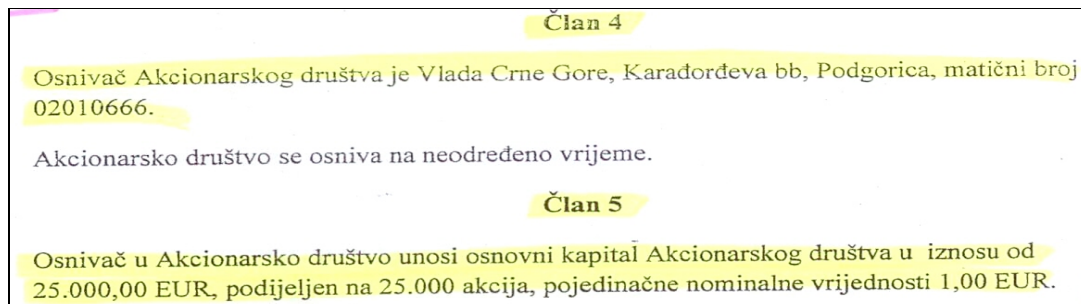
U slučaju iz st.1 ovog člana, Prodavac se obavezuje da za svaki mjesec zakašnjenja naknadi Kupcu iznos od 98.000,00 € (devedeset osam hiljada eura) mjesečno, počev od 01.01.2013.g. (prvog januara dvije hiljade trinaeste godine), odnosno od 01.03.2013.g. (prvog marta dvije hiljade trinaeste godine), pa sve do konačne primopredaje nepokretnosti u skladu sa čl.13 Ugovora, shodno čemu će se treća rata za isplatu kupoprodajne cijene umanjiti za ukupan iznos obračunate štete u skladu sa ovim članom.

Mjesečna kazna za kašnjenje predaje lokacije je 98 hiljada eura

VI OSNIVANJE PREDUZEĆA SA NOVIM IMENOM

Iako su zvaničnici Vlade tokom 2010. godine saopštavali da su spremni da otpišu dugovanja „Duvanskog kombinata“, krajem naredne godine donijela je Odluku o osnivanju „Novog duvanskog kombinata“, čija će osnovna djelatnost biti otkup, proizvodnja i promet duvanskih proizvoda. Ova odluka donijeta je 3. novembra 2011. godine. Dajući firmi novi naziv, Vlada je očigledno željela da je pravno razdvoji od starog preduzeća, koje je duboko grcalo u dugovima.

Osnivački kapital Novog duvanskog iznosio je 25 hiljada eura i podijeljen je na 25 hiljada akcija, pri čemu je vrijednost svake akcije iznosila jedan euro.

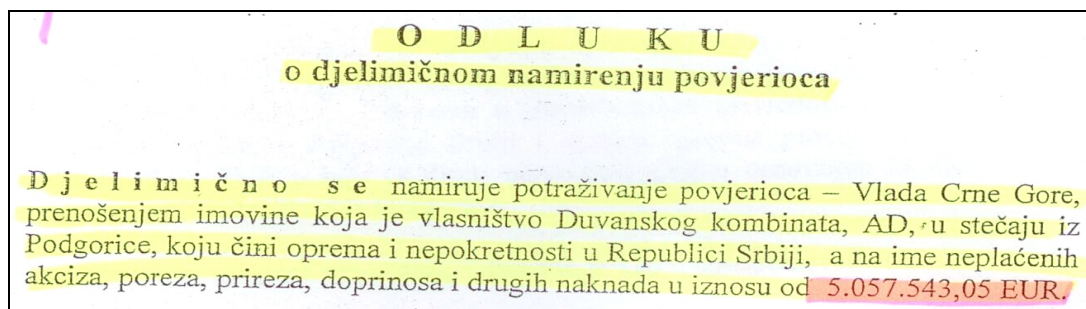

Iz Odluke o osnivanju Novog duvanskog kombinata

Sedmicu kasnije izabrano je prvo rukovodstvo kompanije. Komisija za hartije od vrijednosti je 18. novembra, nakon što je Vlada uplatila 25 hiljada eura, objavila prvu, osnivačku emisiju akcija, što je i formalno značilo početak rada „Novog duvanskog kombinata“.

VII POVEĆANJE KAPITALA ZA PET MILIONA

Samo mjesec kasnije, odnosno 29. decembra 2011. godine Vlada je donijela set odluka kojima je osnivački kapital „Novog duvanskog kombinata“ povećan za 5.057.543 eura. Riječ je o povećanju na osnovu nenovčanog uloga. Naime, Vlada je prethodno zatražila od stečajnog upravnika „Duvanskog kombinata“ da joj na ime neizmirenih obaveza (neplaćenih akciza, poreza, prireza, doprinosa i drugih naknada), a kao sledećem povjeriocu, shodno Zakonu o insolventnosti privrednih društava, prenese poslovne objekte u Srbiji i opremu, čija je vrijednost procijenjena na 5.057.543 eura. Stečajni upravnik je 14. novembra pozitivno odgovorio na Vladin zahtjev.

U roku od mjesec Vlada povećava kapital za pet miliona

Komisija za hartije od vrijednosti je 30. decembra 2011. godine objavila novu emisiju akcija po osnovu pretvaranja nenovčanog uloga u akcijski kapital. Istog dana je potpisan i ugovor o zakupu opreme kojim je „Novi duvanski kombinat“ izdao „Duvanskom kombinatu“ proizvodnu opremu za mjesečnu cijenu od šest hiljada eura.

Dakle, „Duvanskom kombinatu“ je izdata u zakup njegova nekadašnja oprema, koju je Vlada namirila kroz potraživanje i unijela kao osnivački kapital u „Novi duvanski kombinat“. Takođe, ovim redosljedom poteza oštećeni su manjinski akcionari „Duvanskog kombinata“ kojima je prvo vrijedna imovina firme prodana po niskoj cijeni, a zatim su ostali bez akcija i ikakvog prava glasa u novom preduzeću, kojeg je Vlada u međuvremenu osnovala, mimo njihovog znanja.

VIII ULAZAK GRADA PODGORICE U PROJEKT NOVE FABRIKE

U aprilu 2012. godine Vlada donosi novi set odluka kojima se ponovo povećava kapital novoosnovane kompanije, zahvaljujući nenovčanom udjelu Glavnog grada u vrijednosti 1.733.702 eura.

Naime, Skupština Glavnog grada je još u decembru 2011. godine, a zatim u martu 2012. godine odlučila da uđe u osnivačku strukturu „Novog duvanskog kombinata“ i njen ulog čine zemljište i naknada za komunalno opremanje građevinskog zemljišta. Direkcija za imovinu Glavnog grada je vrijednost zemljišta procijenila 70,47 eura po kvadratu, dok će naknada za komunalno opremanje zemljišta biti utvrđena nakon izrade glavnog projekta buduće fabrike.

Učešće Glavnog grada Podgorica sastoji se od nenovčanog uloga, koji čini zemljište i naknada za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.
Procijenjena vrijednost zemljišta, shodno Izvještaju o procjeni Direkcije za imovinu, broj 13-460/11-1328 od 09.11.2011. godine, iznosi 70,47€/m², što za ukupnu površinu od 24.602m², iznosi 1.733.702,94 eura.
Naknada za komunalno opremanje građevinskog zemljišta utvrdiće se nakon izrade

Glavni grad postaje akcionar Novog duvanskog kombinata

Komisija za hartije od vrijednosti je 11. maja 2012. godine objavila još jednu emisiju akcija, kojom je povećan kapital Novog duvanskog kombinata. Tako sada njegov ukupni akcijski kapital iznosi 6.816.245 eura, od čega Vlada ima 74,5 odsto kapitala, a Glavni grad Podgorica 25,4 odsto kapitala.

IX DONOŠENJE PLANA U VRIJEME OSNIVANJA NOVE FIRME

Krajem novembra 2011. godine, u vrijeme kada je Vlada već osnovala „Novi duvanski kombinat“, gradonačelnik Podgorice Miomir Mugoša donio je odluku o utvrđivanju planskog dokumenta za lokaciju „Duvanskog kombinata“. Na lokaciji je dozvoljena izgradnja zgrada do devet spratova, čime je automatski povećana vrijednost lokacije.

U junu 2012. godine gradonačelnik Podgorice je ponovo na javnu raspravu stavio izmjene plana za ovu lokaciju, gdje je, uz izgradnju objekata od devet etaža, dozvoljena mogućnost izgradnje jednog objekta koji može imati čak 18 spratova.

Firmi „Zetogradnja“ je dozvoljeno da na ovoj lokaciji sagradi čak 146.246 kvadrata stambeno-poslovnog prostora. Prema aktuelnim cijenama u Podgorici, to znači da je tržišna vrijednost ovog kompleksa oko 100 miliona eura. Na ovaj način je investitoru dozvoljeno sticanje enormnog profita na

račun radnika i akcionara „Duvanskog kombinata“.

Da je lokacija prvo planski regulisana, pa tek onda prodana, iz prodajne cijene su mogli da budu namireni svi dugovi „Duvanskog kombinata“, te da preostane dovoljno novca za pokretanje proizvodnje i oporavak preduzeća.

X PRVI POZIV ZA IZBOR IZVOĐAČA RADOVA

„Novi duvanski kombinat“ objavio je 18. juna 2012. godine javni poziv za izbor izvođača radova za izgradnju fabrike duvana. Budući ponuđač morao je da posjeduje iskustvo u duvanskoj industriji od tri godine, ili da je u poslednjoj poslovnoj godini imao prihod od najmanje tri miliona eura.

U pozivu je naglašeno da će prednost imati izvođači koji ponude mogućnost naplate cijene izvođenja radova u akcijama „Novog duvanskog kombinata“. Međutim, do 2. avgusta 2012. godine, kada je bio krajnji rok za dostavljanje ponuda, interesovanje nije pokazala nijedna kompanija.

XI VLADA PRIBJEGAVA PRIVATIZACIJI

Nakon propasti poziva za izbor izvođača radova za izgradnju nove fabrike, Vlada mijenja Plan privatizacije za 2012. godinu, kojim je omogućila da se u avgustu objavi poziv za djelimičnu privatizaciju ili dokapitalizaciju „Novog duvanskog kombinata“. Sada je zatraženo da ponuđač, ukoliko nema iskustva u duvanskoj industriji, mora da zadovolji uslov da ima poslovni prihod u poslednjoj godini od najmanje pet miliona eura.

Istovremeno, ponuđači su mogli da dostave ponudu za model zajedničkog ulaganja, u kojem „Novi duvanski kombinat“ ulaže poslovnu aktivu. Takođe, naznačeno je da Tenderska komisija zadržava pravo, ukoliko ne bude ponuda, da pregovara sa ponuđačima koji nude samo izgradnju fabrike.

Prema medijskim informacijama od 6. septembra 2012. godine, ponude su dostavile „Zetogradnja“, koja je predložila izgradnju fabrike, i slovenačka kompanija „Trimo“, koja se bavi izgradnjom montažnih objekata i panela. Više detalja o ponudama nije poznato.